

Իսպառ Քօնստանդնուփոսն հէր նկվի բուհ-
լարը, չըբուալարը սուփուիլէրի վէ չաքապ-
արը իսփնայօլտա Պօլսրիւն պաշտօնաւ Դ. 7
վէ ճ մայապալարէրի վէ քլալ Պօլսրաւն
սաւ Ալաւամի ճատոռն սինոն Դ. 77 Մ. վ.
Դրանիկիին տիւքլեանընսաւ սափըրմալտա
արը:

զէթաւը, Ֆրանսանքն ահալը հաղը-
րէսի վէ իսթիգալը հաղընտա պիր
թագըմ տիգգաթա շաեան պէնտէր
նէշը իթմէյէ պաշաւը: Մէղքիւր դա-
զէթա, Պորտոտա միւլագգաթ սու-
րէթաւէ ագտ օլունան ահտնամէնին
լաղվինէ լիւղում կէօրինտիլինիւ
իսպաթէ շալըշմագտա տըր:

Ղազէթալարն պէեանքնա նէղա-
րէն, Մ. թիէր, Հալրտա պուլունտու-
ղու վագըթ տէմը ըի ինկիլթէրրա
հիւքիւմէթի թարաֆընտան, Հալրա,
ինկիլթի ֆըրգաթիլէրի կէօնտէրիւմէ-
սի, ինկիլթէրրանքն, Ֆրանսա հաղ-
գընտա օլան հիւանի թէվէճճիւհինէ
ալէամէթ ատտ օլունմալը տըր, մէղ-
քիւր հիւանի թէվէճճիւհին, Պէրլինտէ
իմէրաթի օրլար միւնէսինտէ վագը օ-
լան միւլագգաթնա միւնէս վար տըր:

Պու հիւն Սաթօրիտէ իւլ նէֆէր
գօմիւնիսթ թիւֆէնիկէ թուրուտու:
Մ. լտմնտ Սպու, կէշէն սէնէ Բրու-
սիալըրա գարը եաղմը օլունղու
պիր պէնտ իւլին ախղ ու կիրիթի օ-
լունտու: Մ. տը Բէմիւղա, միւմալիէյ-
հին սալը վիրիլմէսինի իսալալ իլլէտի:
Բարիս 19 սեպտ.

Հիւքիւմէթ, րուհանի թարիգաթ-
լար իւղէրինէ վագ օլունան գանուն
հաղգընտա իթալեա հիւքիւմէթի նէղ-
տինտէ միւտալիէլէ իլլէմէքիլի գա-
պու իթմէտի:

ԻՍԲԱՆԵԱ

Մատրիտ 18 սեպտ.

Խարեհա հիւքիւմէթի իւլ Բարիս
պանգաւը միւնէսինտէ ագտ օլունան
շարթմամէտէն մագսէտ, մէմալիքին
պօրնուտ, երիւղտէ 2 ֆայիլիլէ հսհա-
մա իմալիլ իթմէքտէն իպարէթ տիր:
Պունտան մատա, հիւքիւմէթին
քեաֆէթի միւլըլէրի րէհին կէօնտէ-
րիլէք, 2 միւլտր իսալ իսթիգալ
իթմէնէ գարար վիրիլմէտի տիր: Մէղ-
քիւր մալիլէճէ միւլամէլաթ, Բարիս
պանգաւը մարիֆէթի իլլէ, Ֆրանսա
պանգաւը մարիֆէթի իլլէ, մէղքիւր պան-
իւրա օլունամագ տըր, մէղքիւր պան-
գա, քեաֆէթի պօրնուտ ֆայիլիլէ-
րինի, պէշ սէնտէն պէշ սէնէյէ թէե-
տիլէ իտէճէք տիր:

ԱՎՍՏՐԱԼ-ՄԱՍԻ

Վիէննա, 18 սեպտ.

Պորա տուրկուն, օեունտուար թէ-
րէտտիւտ կէօնտէրիլէր, աղաճը գօր-
գու հիւքիւմէթի մէքտէ: Լօնտրա պան-
գաւը, քեօնտուտունու երիւքիլիլ
տէյի գօրգուլմագտա տըր:

Մէմալիքին պիւտմէսի նէշը օլուն-
տու, Խարիճիլէ նէղարէթիլին առի վէ
ֆէլգէլէտէ մէսարիֆաթը, 4 միւլտն
500 պին ֆիօրինէ պալիլ օլուր, մէպ-
լաղը մէգպուրուն, 440.000 ֆիօրինի,
բօլիթիգաթ մալիւմաթար իլլին օ-
լուլ, 1 միւլտն 700 պին ֆիօրինի, Լօյտ
գուրաւեաւքնա վիրիլմէքտէ վէ 11.400
ֆիօրինի, Գարատաղ գաշաղլարը իլլին
տիր: Թէքիլի հարպ պիւտմէսի, 108
միւլտն ֆիօրին օլուլ, 7 1/2 միւլտն ֆի-
օրին ալթիլմէ տիմէք տիր:

Հէմպէրկ, 18 սեպտ.

Շէհրիմիլտէ պիր գաշ քիլի գօլէ-
րատան թուրուտու:

Վիէննա, 18 սեպտ.

Գօնթ Սնտրաֆին, բըրէնտիլք րա-
լէսինէ թէքիլի գըլնմագաղը թէվա-
թուրէն սէյլիմէքտէ տիր:

Վիէննա 19 սեպտ.

Լօնտրա պանգաւը, քեօնտուտունու
անագ, երիւղտէ եաղմ երիւքիլիլ տի-
լինտէն, Ալմանեանքն միւլթիլիլ պօր-
սալարընտա եհնիտէն էմիլիլէթ հաղը

օլմագտա տըր կիպի կէօրինիւր, պօր-
սալարը, երիւքիլէ մէյեալ տըր:

ՇԵՎԷՏ

Մալմօ, 19 սեպտ.

Շըվէտ գըրտը, 46 եաղնտա օլ-
տուղու հալտէ, տիւն ալալմ պուրա-
տա աղմի տարի պագա իլլէտի: Միւ-
շարիլէյ հաղըթիլէրի, Էքա-լա-Շա-
րէլտէն ալտէթ իթմէսի միւնտիպէթի
իլլէ պուրատան կէշմէքտէ տիր:

Միւլտրիլէյին իսպէֆի, Օսթէր-
կօթիւտ տուգաւը բըրէն Օսթար տըր:
միւլտրիլէյ տիւր 1829 տա տօղմուշ
տուր:

ԻՄԲԵՐԱԹՈՐԻԱՐԸ ՄԻԻԼԱԳԱԹԸ

Լօնտրա, 18 սեպտ.

Թայմըղ Ղազէթաւըն, տիւնքի
թարիլիլ օլունղու հալտէ, Գօրէն-
հակտան ալարագ նէշը իլլէտիլի պիր
թէլէլիւրաֆ, Պէրլին միւլագաթիլէտա,
Շըլէզվիլ մէսէլէսինտէն պահա օլուն-
մուշ տուր տէյի կէքէն թէվալմուր
թաւտիգ իլլէմիլ տիր: Իմէրաթի օ-
լիլիւմ, մէսէլէյի ուղալմա թարիլիլ
իլլէ հալ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, միւ-
լագաթ ֆըրաթիլէտան իսթիֆատէ օ-
լունարագ մէսէլէյի մէղքիւրու հալ
իլլէմէքիլէ միւնտէպէթիլ կէօրին-
տիւ:

ԱՄՄԱՆԵԱ

Պէրլին 19 սեպտ.

Իմէրաթիօրուն պիր գըլթա ֆէրմա-
նը, թէքիլ օրտուտու, սուլ հալինէ
վագ իլլէմէքտէ տիր:

ՊՈՏՄՈՒԹԻԼՆ ԱՆԳՂԻՈՅ

ԳԼՈՒԽ 12

ՈՒԽԵՐՄ ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐԹՈՂ ԱՆՈՒԱՆԵԱ
(1066—1087)

Հիւայ որ Հարօլտ մեռած էր, Անգ-
ղիայի Նորմանտիա Ուիլհելմ թագա-
ւորին դիմադրելու կարող գլուխ մը չու-
նէին: Սա Հաւինի պատերազմին հե-
տեալ յինդեան օրը Անգղիոյ թագա-
ւորութեան գահն ելաւ, և խոստացաւ
ժողովուրդը բուն իրենց օրինացը հա-
մեմատ կառավարել: Բայց անոնք քիչ
ատենէն իմացան որ նա իր խօստմուն-
քը պահելու միտք չունէր:

Անգղիոյ մէջ այնչափ մեծ փոփոխու-
թիւններ եղած էին որ կարծես ուրիշ
երկիր մըն էր: Ուիլհելմի ժողովն ալ
նիստ չէր բներ օրէնքներ շինելու և
թագաւորութեան կառավարութեանը
օգնելու համար, վասն զի գլխաւոր
մարդկանց շատերը սպաննուած էին,
և մնացածներուն ալ ստացուած քնքը
գրաւուելուն պարտաւորած էին Նոր-
մանցւոց ծառայելու:

Ուիլհելմ երկրին մէկ մեծ մասը իրեն
համար վար գրաւ, և մնացածը իրեն
հետեւողաց մէջէն վեց կամ եօթը հա-
րիւր անձանց բաժնեց. այս մարդիկնե-
րը Պարօնք կը կոչուէին, և նոյն մի-
ջոցին իբր Անգղիոյ ազնուականները կը
նկատուէին, ատոնք նաեւ թագաւորին
առանձնաշնորհ հպատակներն ալ կոչ-
ուած էին, վասն զի թագաւորը յատ-
կապէս ասոնցիկներուն տուած էր:

Այս առանձնաշնորհաւ հըպատա-
կութիւնը հետեալ արարողութեամբ
կըլլար, այսինքն Պարօնները կու գային
կը ծնարդէին թագաւորին ուղիւ, ի-
րենց ձեռքերը անոր ձեռքի մէջ կը
դնէին և երդում կընէին հաւատար-
մութեամբ անոր ծառայելու՝ թէ խա-
ղաղութեան և թէ պատերազմի ա-
տեն:

Այն երկիրը որուն որ Պարօն մը տէր
եղած էր, իր Էֆէնդէ ելլէ կը կոչուէր

և թագաւորն ալ անոր ելլէր: Դիւ-
էր. բայց իւրաքանչիւր Պարօն ելլէր-
էն Դիւ կը համարուէր իր հպատակ-
ներն ունենալուն համար. վասն զի թա-
գաւորին իրեն տուած երկրին մէկ մաս-
սը բուն իր ազգականներուն և բարե-
կամներուն մէջ կը բաժնէր, և անոնք
ալ երդում կընէին ծառայելու իրեն
ինչպէս որ ինքը թագաւորն քրած էր:
Հպատակներուն ծառայութիւնը մա-
սամբ իւրը պատերազմի առնն իրենց
ելլէր: Դիւ Դիւ գլխեալ մարդիկ և ձիեր
պատրաստելու վրայ կը կայանար:

Պարօնները իրենց համար ամուր գըղ-
եակներ շինեցին և իրենց հպատակնե-
րուն վրայ պղտիկ թագաւորներուն նը-
ման կիշխէին. ատոնք մէկգլմէկու դէմ
պատերազմ ալ կը բանային, և ոմանք
մինչև իսկ իրենց թագաւորին դէմ պա-
տերազմելու կը յանգնէին: Բայց Ու-
իլհելմ խիստ ճարտար և զօրաւոր մէկն
ըլլալուն համար իր հպատակներէն բը-
նաւ մէկը չէր կրնար իրեն յաղթել:
այսու ամենայնիւ շատ ժամանակ ան-
ցաւ, մինչև որ կրցաւ բոլոր Անգղիա-
ցիքը ստիպելու որ իրեն հպատակին,
գլխաւորաբար հիւսիսային կողմը գըտ-
նուողներն, որոնք իրենց ազատու-
թեան համար ամենէն աւելի քաջու-
թեամբ դէմ գրին, Ուիլհելմ իր վըրէ-
ժը առնելու համար Հըմպրի և Թայ-
նի մէջ տեղը եղած երկիրը և գիւղերը
աւրջտըկեց, դաշտերը այրեց և ամա-
լի կերպարանք մը տուաւ անոց, ար-
ջառներն ալ յաղտակեց, և ժողովուր-
դը իրենց տուններէն դուրս հանեց, ո-
րոնք առանց հացի և առանց բնակու-
թեան տեղոյ մնալով թշուառութեամբ
մեռան, և իրենց երկիրն ալ գրեթէ
վաթիւտն տարինն աւելի այս անպատ-
վիճակին մէջ մնաց. բայց անգուլթ
թագաւորը իր նպատակին հասած էր,
և ասոր համար մէկը չի կրցաւ անոր
դիմադրելու, որով ինքն ալ հիւսիս-
սէն մինչև հարաւ Անգղիոյ տիրապե-
տած էր:

Ասոր թագաւորութիւնը գրեթէ քը-
սան և մէկ տարի տեւեց, և կրնար ա-
ւելի երկար տեւել, եթէ կատաղի և
վրէժխնդիր բնաւորութեան մը տէր
եղած չըլլար: Անգամ մը Գաղղիոյ թա-
գաւորը Ուիլհելմի կոչոյ կատակ մը ը-
նելուն համար Ուիլհելմայնչափ բարկա-
ցաւ, որ յանկարծ բանակի մը գլուխ
անցնելով Բարիլի վրայ քալեց և հը-
րամայեց իր շինուորներուն որ ամէն
հասած քաղաքներին այրեն, որոնք
Մանթ քաղաքը հասնելով դանի կրա-
կի տուին, և Ուիլհելմ քաղքին մէջ ձիով
կը պտտէր տուններուն և եկեղեցիներ-
ուն այրելու տեսնելու համար. բայց
ասի իր վերջին ձի հեծնուել եղաւ, քան-
զի իր ձին այրած փայտերուն վրայ
կիսելով սկսաւ այնպիսի ուժով վազել
և ցատկել որ թագաւորը չարաչար վը-
նասուեցաւ. իր մարդիկը բուն իր քա-
ղաքը Բուէն տարին զանի, ուր իր կը-
րած վրասէն չը կրնալով բժշկուել քա-
նի մը շարաթէն մեռաւ: 1087 սեպտեմ-
բեր 9 ին:

Ուիլհելմ և իր Նորմանները՝ իրենց
Անգղիա բերած նոր օրէնքներէն ու
սովորոյթիւններէն դատ, ուրիշ լեզու
միւլ բերած էին: Ուիլհելմ հրամայեց
որ երկրին բոլոր օրէնքները Ֆրանքո-
նորման լեզուաւ գրուին, և բոլոր Պա-
րօնները և հարուստ մարդիկ գաղղիե-
րէն խօսին, որով անգղիացւոց լեզուն
կարհամարհէին. բայց ժամանակ անց
նելով իրենց որդիքը և թոռուքը բու-
կըսան Անգղիերէն խօսիլ. և Անգղիա-

ցիք իրենց լեզուն մէջ Նորմանցւոց
բառեր կը գործածէին. և ահա այս
ճամբով ձեւացաւ Անգղիերէն լեզուն,
որոյ բառերուն մէկ մասը հին Սագսոն-
ներուն, և մէկ մասն ալ Ֆրանքո-նոր-
մաններուն բառերէն յառաջ եկած է:

Ուիլհելմ առաջինին գործերէն եր-
կուքը մինչև հիմա մնացած են, որոնք
իր յիշատակն անմահ կը պահեն. այս
գործերէն մէկը Լօնտօնի Աշտարակն է,
զոր ինքը սկսել տուաւ. և միւսն ալ
Հէվլայրի մէջ գտնուած անտառին
մեծ մասն է, որ Նոր Անտառ կոչու-
ուի, նա որսորդութիւնը չափազանց սի-
րելուն, զիւրքը և մինչև անգամ և
կեղեցիներ կը կործանէր այս անտառը
մեծցնելու և եղջերուներուն տելի
տեղ պատրաստելու համար. սոսկալի
օրէնքներ հաստատելով որսորդու-
թիւնն անխոր ամեն մարդոց արգի-
ւեց. անանկ որ եթէ մէկը եղջերու մը
սպաննէր, մարդասպանի մը արժանի
պատիժը կընդունէր, և պղտիկ խողմը
սպաննողն անմիջապէս իր աչքը կը կոր-
սնցնէր:

Աշակ. փան. վարժ.

Ս. Ս. Թարապեան

ԳԼՈՒԽ 13

ՈՒԽԵՐՄ Բ. ԲԵԻՅՈՒ ՄԱԿԱՆՈՒԱՆԵԱ
1087—Հէրի 11. ՊՈՒԼԵՐԻ ՄԱԿԱՆՈՒԱՆԵ-
ԱՆ 1100

(1087 էն 1135)

Ուիլհելմ Առաջին՝ երեք մահչ գա-
ւակ թողուց. Բօպէրթ, որ իր մահե-
րուն և դէմքին դեղնութեամբ պատ-
ճառաւ, Բիուֆրս (դեղնադոյն) ան-
ուանեցաւ, Ուիլհելմ և Հէրի: Բօպէրթ
իր հօրը մահուան վրայ Նորմանտիոյ
դուքս եղաւ, և Ուիլհելմ ալ Անգղիոյ
թագաւոր: Պարօններէն շատերը կու-
ղէին որ Բօպէրթ թագաւոր ըլլայ,
և բանակ մը կաղմեցին որ Ուիլհելմը
վար առնեն, Ուիլհելմ Անգղիացւոց-
մէ օգնութիւն խնդրեց, և խօստա-
ցաւ որ եթէ իրեն համար Պարօն-
ներուն դէմ դնեն, նախնի լաւ օրէնք-
ներին իրենց կը շնորհէ, և իր հօրը
ժամանակ եղածին պէս, թող չի տար
որ իրենց դէմ շարաչար վարմունք գոր-
ծաղրուին: Անգղիացիք իրեն համար
այնպիսի քաջութեամբ կուեցան որ
Բօպէրթի բարեկամները չուտով խա-
ղաղութիւն ընել փախարեցան, և Բայց
Ուիլհելմ վերջէն իր Անգղիացի հպա-
տակներուն ամեն խստամունքները գըր-
ժելով բոլոր կենացը մէջ այնպիսի դէշ
թագաւոր մը եղաւ որ եթէ օր մը իր
թագաւորութիւնը վերջանար, բնաւ
յաւող մը չպիտի գտնուէր:

1100 ի օգոստոսի 2 ին Ուիլհելմ Նի-
ու Յօրէսթի մէջ որսի գնաց, և հոն իր
ընկերակիցներէն Ուօլթըր Թիլբըլ անուն
մէկը իր նետը եղջերուի մը ուղղած ա-
տեն դիպուածով Ուիլհելմի եկաւ և ըս-
պանեց զանի. իր մահուանը վրայ
փոքրիկ ցաւ մը զգացող չեղաւ, և մօր-
մինն ալ իր սպանուած տեղը այնպէս
թողուած մնաց, մինչև որ նոյն ճամբէն
անցնող քանի մը խեղճ ածխափաճառներ
զայն վերուցին և սայրերուն վրայ դնե-
լով Ուիլհելմի թր տարին: Ուիլհելմ Բիու-
ֆրսի մեռնելէն քանի մը տարի առաջ
այնպէս որոշուած էր որ եթէ իր Բօպէրթ
եղբայրը իրմէ շատ ազրի, իր մահու-
նէ վերջը նա Անգղիոյ թագաւոր ըլ-
լայ, Բայց Բօպէրթ ան ատեն Անգղիա
չէր գտնուէր, այլ շատ մը իշխաններու
և պատերազմիկներու հետ Արևելք գա-
ղած էր, Երուսաղէմը և Սուրբ յերկիրը
Սուրակինոսաց ձեռքէն ազատելու հա-
մար: Այս Սարակինոս ըսուածներն
Բօպէրթի ամուսնու ժողովուրդ մ'էին որոնք

Ասորեստանի և բաւոյ շրջակայ երկիր-
ներուն տիրապետած էին: Այս նպա-
տակաւ տեղի ունեցած ամեն պատե-
րազմները խաչակրութիւն կոչուեցան.
ընդ ամենը եօթը խաչակրութիւն ե-
ղաւ, որոց առաջինն եղաւ վերոյիշ-
եալն՝ Հէնրի իր եղբայրն Բոպերթի
Անգղիա չը գտնուէին օգուտ քաղել
ուզելով՝ ժողովուրդը համոզեց որ զին-
քը թագաւոր ընտրեն: Հէնրի Անգ-
ղիոյ հին թագաւորական ընտանի-
քէն սերեալ Մօտ անուն կնոջ մը հետ
ամուսնացած ըլլալուն համար, Անգ-
ղիացիք ամենայն հաճութեամբ զՀէն-
րի թագաւոր ընտրեցին: Անգղիացիք
սխալ կրնէ խնայ չափ կը սիրէին, և
կը յօսուային թէ նա կը խրատէ զՀէնրի
որ իրենց հետ հօլը ու եղբորը պէս չի
վարուի: Հէնրի խնայ աղէկ խոստում-
ներ քրաւ և բաւ թէ Անգղիացիք այն
աղատութիւնն պիտի ունենան, զոր
հին ամենները Նորմանդացի Անգղիա
գաղն յաւաք ունեցած էին. բայց և
այնպէս աւելի կը խոստանար քան թէ
կը կատարէր: Այսու ամենայնիւ Հէն-
րի իր կառավարութեան մէջ աղէկ տո-
վորութիւն մ'ունէր, այսինքն՝ թէպէտ
ինքը չափ անգամ անգլիական և ա-
նիքաւորութիւն կը գործէր, բայց Պա-
րսներուն չէր թողոր որ ժողովուրդը
հարստահարէին: Միմիայն Հէնրի եղաւ
որ չի կրցաւ երկար առան Անգղիոյ թա-
գաւոր ըլլալէն քսչ ըլլալ՝ 1106 թն, Նոր-
մանական զրաւեց և իր դժբաղդ Բո-
պերթի եղբորը յմահ բանտարկութեան
դատաւարեց: Անկէ վերջը Հէնրի
չափ անգամ Անգղիոյն մեկնելով Նոր-
մանական ժամանակ կանցընէր, Նոր ըս-
տացած սահմաններուն հսկելու համար.
Իսկ Մօտ թագաւորն Անգղիա մնալով
իր ժամանակին մեծ մասը հիւանդու-
րու և աղքատներու ծառայելով կ'ան-
ցընէր: Սա 1118 թն մեռաւ, որուն վը-
րայ Անգղիացիք սաստիկ սղային:

Մօտ երկու գաւազ թողաց, Ուիլ-
եմը և Մէթիլտէ, որոնք բնաւ իրենց
բարի և աւաքինի ժօրը չի նմանեցան:
Մէթիլտէ գեղաճառ աղջիկ մ'էր, երբ
Գերմանիոյ կայսր հետ ամուսնացնե-
լու համար իր աղգակներէն բաժնե-
ցին, որ քանի մեծցաւ, այնչափ հպարտ
և անտանելի կրնայ եղաւ: Իսկ Ուիլ-
եմը, որուն «եթէ թագաւոր ըլլամ»,
Անգղիացիները եւ ի նման արօրի պի-
տի լծեմ ըսելը խուսձ էր, թագաւոր-
ելու արժանի հասակը չի հասած՝ 1120
թն ծովը խեղդուեցաւ:

Հէնրի իր աղուն մահուանը վրայ
գաւառապետացաւ, և թէպէտ 15
տարի ալ ապրեցաւ, սակայն բնաւ չի
ծիծաղեցաւ կրնն: Ինքզինքը միւր-
թարեւր համար իր Մէթիլտէ աղջկան
հետէն մարդ զրկելով զանի բերել
տուաւ, և Անգղիացիք բոլոր մեծա-
մեծներէն խոստումաւաւ թէ իր մեռ-
նելէն վերջը Մէթիլտէն Անգղիոյ թա-
գաւոր ըլլայ: Մէթիլտէի ամուսնը
մեռած էր, իր հայրը իրեն ուրիշ այր
մը գտաւ, այսինքն Գաղղիա գտնուող
Անտուի կամը կէօֆրէյ Բլանթմէնէն,
որմէ Մէթիլտէն զաւակ մ'ունեցաւ:
Հէնրի Բլանթմէնէն անունով, որ ժա-
մանակին հռչակաւոր թագաւոր մը ե-
ղաւ:

1135 թ գեղեցեմբեր 1 թն Հէնրի Ա-
ռաջին թագաւորը մեռաւ: Սա սոս-
տիկ ընթերցանէր ըլլալուն, Նորման-
ցիք զինքը Պօլէր անունեցին որ
«գեղեցիկ գարնանակ» ըսել է: Հէն-
րի Ա. մեծ շինութիւններ բնէն ալ սաս-
տիկ սիրելուն՝ սկսաւ Ուիլտսթրի Գըզ-
եակը շինել, իր Ուիլեմ եղբորը ա-

ռաջին Ուէսթմինսթըր Հօլը շինած էր,
և մէկ քանի Նորմանցի Պարօններ և
եպիսկոպոսներ սկսած էին Անգղիան
չքեղ դղեակներով և արքայաբաններով
զարդարել: Աշակ. փան. վարժ.

Ա. Յ. Գաւառաճան

Ն Է Վ Ի Յ Է

Աւաթրանիկ սեպտեմբեր 9 թտ.
րիսի իլէ, Մարտիկեան շու վէճէ ի-
լէ եղբւրքը տըր:

«Պապը թիւճճար էլիին մալի օ-
լուպ, տիւն տէյիլ էլիլիսի կիւն լի-
մանըմը պապը օլմուլ օլան Պէրիս
նամ կէմ, պու տէֆա Աֆրիգա լիման-
լարենա վաղը օլան եօճուլուլունտա,
իլինտէ տէհէթլու պիւ վաղա վուդու
պուլմուլ տուր, չէօյլէ քի, լիմանըմ-
ըն էն կիւղէ իւլ անպուրը կէմիլէ-
րինտէն պիւրիսի օլան մէղքիւր կէմի,
Մօղամպիքտէ, մալտէն մաւտա, պիւր
թագաւոր եօճուլ ալըր. մէղքիւր եօճու-
լարէն իլինտէ, Բօրթուլալըն զէնկին
Ֆամիլեալարենտան պիւրիսին օն եա-
լընտա պիւր չօճուլուլ վար իտի. պու
չօճուլ, պէրապէրինտէ պիւր սիեաճ
խըտմէթլեար պուլունտուլու հալտէ,
Լիդպոնս կիւտէնէր իտի, կէմի Մօղամ-
պիք պօղաղըն թէքիլէտիքտէն սօն-
րա, կէմիտէ պուլունտանլար, սիեաճըն
իւղէրինտէ տիւլանէլէք՝ ալեամէթլէրի
միւլահէտէ իտիպ, սիեաճըն մէղ-
քիւր հալի, օլ սուլարտա հիւլմ իտէն
չիտտէթլի սըմաղլարա համլ օլունտու
իտէ տէ, պիւր ալալամ, կիւնէլ պաթա,
ճաղը վաղըթ, չօճուլուն վէ խըտմէթ-
լեարենալ եաթըղլարը գաճարտան
ինէմէ սէսի իլիտիլիպ, կէմիտէ պու-
լունտանլար գաճարտա գօլարար վէ
չօճուլուն էօլտիւրիւլմիւլ վէ սիեաճ
խըտմէթլեարեն տալի, գամա իլէ
քէնտի կէօյսինէ վուրմաղտա օլուն-
լունտ կէօրիւլէր Գան իլէ միւլէմմա
օլմուլ օլան սիեաճը թուլթուպ, չօճուլ
իլէ պէրապէր, կէմիտէ կիւլէթլէսինէ
նաղլ իտիպ, թէտալիլէրինէ պաղը-
լըր: Ոլ արա, սիեաճ պիւրտէն պիւրէ
աեաղա գաղըպ, խըղ իլէ Պըրլանտը-
ղը պիւրէ քէնտիսին տէնիղէ ալթըպ,
տէնիղլին իլիտէն նապէտիտ օլուր,
մէրգուլուն պու հարէքթի էօյլէ չա-
լուղլուգա ինքա իտիլմիլ քի հիլ պիւր
քիմաէ մէրգուլուն թուլթամմալ տըր:
Չօճուլ իտէ, հէր նէ գաւտար թէտա-
լիլինէ սալ ու իլգամ օլունտու իտէ
տէ, պիւր իլի սաաթ սօնրա վէֆաթ
իլէտի:

—Բաթիլի զաղէթալունտա շու վէճէ
իլէ օգուլունտա տուր:

Սէօյլէտիլինէ նէղարէն, հէնուլ
եաղըն վաղըթլարտա իւղէրլէրինէ
Ֆէնա սուրէթտէ սէօյլէթմիլ օլան պա-
ղը լուհպանլար, հայր Հիսաէնթ կի-
պի էլիլէիլպ, պէքեարլըգտան վաղ կէ-
լէճէքլէր տըր:

—Միւլթէմէտիլ Ամէրիգաւա գա-
լէմէ ալընան ըսթաթիլիլիլէրտէ օ-
գուլունտուլունտա նէղարէն, Ամէրիգա-
տա 21 միլեօն քէլի պուլունտաղտա
տըր: Պունլարը պէսլէմէք իլին հէր
պիւրինէ սէնէտէ 8 տօլար մէսարիֆ կի-
տէր տէյի թուլթուլունտաղտա, սէ-
նէտէ 168 միլեօն տօլար իտէր:

Ինկիլթէրտա պուլունտա քէլիլէ-
րին մէղտարը, պիւր միլեօն 118.223 է
պալիլ օլուպ, սահպալէր թարաֆըն-
տան հիւլիլմէթէ, 297.673 ինկիլիլ
լիւաթ վիլիլի վիլիլիլ:

Կէրէք Ամէրիգաւա վէ ինկիլթէրտա
վէ կէրէք Լուսպանըն սալիլ մէտէնի
մէմէքթէթլէրինտէ պուլունտա քէլի-

լէր, թիւրքիտա օլունտու կիպի,
սահպալէրի պուլունտաղտա սօղաղ-
լարտա սէրսէրի կէղէրէք, էհալիլէ գա-
լար վիլմէյիլպ, իլա, հէր պիւրիսին
սահպալէր պուլունտա, խանէլէրտէ վէ
պաղչէլէրտէ պէսլէմէքտէ վէ ալը
գօնմաղտա տըր:

—Թալիլը զաղէթալունտա օգուլունտ
պիւր մէթլուպ, Սիլիլեաւա վուգու
պուլունտա ճիւնտէթլէր հաղընտա ա-
թիտէքի մալիւմաթլարը վիլմիլ տըր:

Գալթա վաթարօ եաղընլարենտա
օն իլիլ քիլի, պիւր բաբաթ ալաղ ու
կիւրիֆթ իտէրէք, սալը վիլմէք իլին,
1.200 Ֆըրանք իսթէտիլէր, բաբաթ,
Ֆամիլեալունտա վուգուլի հալի պիւրի-
լիպ, 1.200 Ֆըրանք կէթիլթիւրիլ վէ
հայտուլարտա վիլիլ, Յաղաթ, կէ-
րէք, մէպաղը մէղքիւր էլ վիլմէտի-
լինտէն, վէ կէրէք, բաբաթն, քէն-
տիլէրինի հիւլիլմէթէ դամաղաեա-
ճաղըն հայտուլարա թէհտիտ իթ-
միլ օլմալունտան, հայտուլար, բա-
բաթ թուլթուպ էօլտիւրիլէր վէ լա-
չէսինի տէ ալթէլէ վիլիլպ եաղալար:

Այնի կիւնտէ, տիլէր պէլ նէֆէր
հայտուտ, կէնճ պիւր տէլիգանլը ալաղ
ու կիւրիֆթ իտէրէք, թէյլէսինի խա-
նէսինէ գաւտար պէրապէր կէլիպ, քէն-
տիլէրինի գաբուտան իլէրիլէ գապուլ
իթտիլթմէսինի տէլիլգանլընտ թէք-
լիֆ իտէրլէր, տէլիգանլը, հայտուտ-
լարեն թէքլիֆինի գապուլ պիլլէ, հայ-
տուլար իլէ պիւրիլթտէ, թէյլէսին-
նի խանէսի էօնիլնէ կիտիլպ, գաբու-
եա չալար, տէլիգանլըն թէյլէսին,
էլէկէնիլին սէսինի ալարաղ, գաբու-
եա ալար, վէ հայտուլար տալի ի-
չէրի կիւրիպ, զէվալը գալարէք էօլտիւ-
րիլէր, վէ խանէյի տէ եաղմաեա
վիլիլէր, վէ տէլիլգանլընտ տալի էօլ-
տիւրմէք իլին գամա իլէ էօլիւմտէրէ-
ճէսինտէ վուրուլար իտէտէ, տէլիգան-
լը օլ հալտէ, գօնլունտունտա խանէսին
կիտիլպ, խըրաղլարեն իտիլէրինի պիւր
քեաղըտ իւղլիլնէ եաղար. տէլիգան-
լը, խըրլիլաղը քէսիլմիլ օլունտու-
տան, իլի սաաթ սօնրա վէֆաթ իլ-
լէլիլ տըր:

—Իլէքին Կաղէթ զաղէթալը, Չի-
նիլն ճէղիլէրլէրինտէն պիւրիսի օլան Պօր-
մօղ ճէղիլէրի գըբընտա ինսան եէ-
յիլն աւաթլարըն եաղընտա իլի
կէմի գաղթ օլմուլ օլունտուլունտա պիւր-
տիլմիլ տըր: Մէղքիւր իլի կէմիտէն
պիւրիսին գաբտանը, օֆիլիլալ վէ
թալիֆէլէրի, պիւր Չին կէմիսի թարա-
ֆընտան գուլթալըմիլ իտէ տէ, տի-
լէր կէմի գաեալար իւղէրինէ օթուր-
տուլունտան, երգտիլիլմէյիլպ, ի-
չինտէ պուլունտա ալթմիլ քիլիլտէն էլ-
լի եէտիլ քիլի, պիւր գալ կիւն մէղքիւր
գաեալտա աճ սուտաղալարը գաեալտա սօն-
րա, մէղքիւր ինսան էլիլնէ ճանալար-
լարեն գուրաղըն եէմօլմուլչալար տըր,
Մէղքիւր վաղալըն բարթթօսու, Չին
իմէրթաթ օրունտա թագալիլ օլունտուլուն-
տա, իմէրթաթ շու ճէվալը վիլմիլ
տըր. «Բարթթօսու գալէմէ ալանըն
արղուսի իւղէրինէ, պիւր թագալ միւ-
րաֆաթլար վիլիլիլն. Ֆաղաթ, պէ-
լէտիլ վէ աղքէրի օֆիլիլալար, չա-
բուլ իլէ միւլալէրէթ իտէրէք, վա-
ղաեա թահլիլ թէֆիլիլէն ալընլար,
վէ ինսան եէյլն մէղքիւր աւաթլարըն
ճէղալարըն վիլիլիլէր, էլահի պիւրիլն
քի պիւր քէնտիսինի սէվէր վէ երիլէ-
լիլիլտէ թալըրըք:

—Սուրը Պարտա թէսիլիլ օլունտան
Սիմօն Պար ժիւա բաբաթան, օն տօ-
գուլունտա բաբաթա կէլինէնտէք,
293 բաբա կէլմիլ կիլմիլ տըր:

Պունլարտան Յիլնիլիլ, բաբալըլա
գաղթը տըրլար վէ զալիլպ (յալիլը-
տալիլ) տիլլէր տէյիլ իլան օլուն-
մուլար տըր, նաաթլ քի Մալթիլի տա-
լի, չէհիտ թէսիլիլ օլունտաճաղ իտի,
էլէր, Շալլը Ալպէրթին էլինէ տիւլ-
միլ վէ Սալաեա սէվգ օլունտա օր-
տուտան սօնրա, ալըմիլ օլա իտի:

Տիլէր օթուլ պէլ նէֆէր բաբա, է-
ճէլէրիլ իլէ էօլմէյիլպ, իսթէնէլ իլէ
էօլտիլիլմիլչէր, վէ պունլարտան
18 նէֆէրի, զէհիլլէ, էճէլէ գուրպան
կիլմիլչէր տըր. օնունտու լէօն բա-
բաթն, նէ սուրէթլէ էօլմիլ օլունտու
հալտա պու կիւնէ տէք ալալըմիլալ
տըր:

Տէօրթ բաբա գալթ օլունտա, 16
բաբա տա էնվալիլ եօլ իլէ էօլմիլչէր
տըր: Տէօրտիւնիլ իլիլնէ բաբաթը
պօղմուլար, Պէնուա բաբաթը, քէղա,
իլէքալէն եաղընլը չէրիլտէ պօղմուլ-
լար, իւլիլնէլ լէօն վէ լաւ բաբա-
լար էօլտիլիլիլպ, լալէլէրի բաղա
բաղա իտիլմիլ, օնունտու լաւ բաբա,
նէֆէա ալալմաեալաղ էօլմիլ, վէ օն
տէօրտիւնիլ լաւ բաբա իտէ, ալըլը-
տան էօլմիլ, իլիլնէլ լիւս նամ բա-
բաթ թալաեալաղ էօլտիլիլչէր,
վէ սիլիլիլնիլ իլիլիլալալալալալալ, մա-
պէտտէ պիւր տէմիլ գաֆէս իլիլնտէ
էօլտիլիլիլպ, պէլիլնիլ Գալէթլին
բաբա իտէ, ճան չէքիլտիլիլ վաղըթ
սաղ սաղ ալթէլէ վիլիլիլէք եաղըմիլ
վէ տէօրտիւնիլ իւրպէն բաբա, ալթ-
տան տիլիլէք վէֆաթ իթմիլ, վէ ի-
լիլնիլ Բօլ բաբա տալալտան էօլմիլ
տըր:

Պու սուրէթլէ, 262 բաբաթան 64 ի-
լիլիլգէլալտէ պիւր էօլմիլ վէֆաթ
իթմիլչէր տըր, երիլէքլիլ բալթաեա-
լաղ վէ եալիլալ հիտտէլլէնտէլիլ սէ-
պէպիլտէն վէֆաթ իթմիլ օլան երիլի
գաւտար բաբալարտա պաղաղա:

Երիլիլ ալթլը նէֆէր բաբա տա, Ա-
լիլնտէ բաբալարը տալիլտէ օլմաղ-
աղըն, սիլիլիլն իտիլմիլչէր տըր:

—Մարէլալ Պաղէն, գապալալթըն
պիւր տէրէճէնտէք խաֆիլիլթմէք ի-
չին, մուհալէմիլնէ պաղմաղտա օ-
լան գօլիսիլն հուգուրունտա, Բէն օր-
տուտունտա գօլմալտալըլըն, իս-
թէմէյիլէք տէլիլհտէ իլիլտիլմ տէ-
միլ իտէ տէ, քեար իթմիլչէր տըր,
չիւնքի, զալլէթ միլթէպէր պիւր չօ-
քիմէսնէլէր, Պաղէն, տէյիլ գօր ի-
լէ, Բէն օրտուտունտա գօլմալտալը-
ղըն տէլիլհտէ իթմիլ, հաթթա, սա-
պըթ իմէրթաթ Դաթթիլունտան, քէն-
տիլիլ իսթմիլ տըր տէյիլ շահատէթ-
լիլ իթմիլչէր տըր:

—Լունտալալտան Պէլ իտէ Պէլիլ-
ղա զաղէթալունտա, Եէնիլ պիւր իթթօր-
ման ինվանը իլէ, շու ալթիլտէք վա-
ղա օգուլունտա տուր:

Պալթիլմիլտան քէք աղ վուգու
պուլունտա տէհէթլու ճիւնտէթլէրտէն
պիւրիսի, օգուտունտա 18 ինիլ ճիւն
իլթէսի կիլնէսի յէսէրէնտէ վուգու
պուլունտա տուր: Պիւր գաղթ, կէնճ պիւր
օղլու, վէ պիւր տէ գըղը, խանէլէրին-
տէ էօլիլ օլարաղ պուլունտուլունտա:
Պունլարըն իւլիլիլն տէ պալալը քէ-
սիլմիլ վէ լալէլէրի գալ իլէ միւլէմմա
իտի:

Գաղթըն գօճալը ալաղ ու կիւրիլթ
օլունտու:

ՍՈՒՆԻՊ ՂՈՉԻԹԻՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթալտա Բէնիլիլիլ բաղալընտա
Ն. 29 իտի խալալտա